

Kulturdepartementet
postmottak@kud.dep.no

Asker 22.august 2013

Høringsvar – NOU 2013:1 Det livssynsåpne samfunn

Asker kirkelige fellesråd viser til departementets høringsbrev av 11. februar 2013 og vil med dette avgi vår høringsuttalelse til NOU 2013:1 Det livssynsåpne samfunn.

Utredningen er svært omfattende og berører en rekke spørsmål og problemstillinger det er fristende å kommentere, og som kan få stor betydning for religions- og livssynspolitikken i årene som kommer. Asker kirkelige fellesråd har likevel i hovedsak valgt å ta opp temaer som direkte berører fellesrådets virksomhet og ansvarsområde.

Det vises for øvrig til Kirkemøtets behandling av utredningen (KM 11/13) og høringsuttalelsen fra KA som vi stiller oss bak.

Det livssynsåpne samfunn

Utredningens tittel: Det livssynsåpne samfunn, signaliserer på mange måter en ny forståelse av hvilken rolle religion og livssyn har og skal ha i vårt samfunn. Religion er ikke bare en privatsak, det angår også fellesskapet og har samfunnsmessige konsekvenser. Derfor er det viktig å drøfte religionens plass i samfunnet med respekt for hverandres meninger og religiøse praksiser.

Asker kirkelige fellesråd er glad for at utvalget setter viktige spørsmål og problemstillinger på dagsorden, og vi håper denne utredningen med påfølgende høring og debatt kan være grunnlag for videre samtaler og diskusjoner om tros- og livssyn i Norge. Samtidig vil vi påpeke at det er en rekke forslag i utredningen som dessverre ikke følger opp den gode intensjon med et livssynsåpent samfunn. Vi tror at den tilsynelatende manglende tilliten til tros- og livssynsbasert virksomhet rammer utredningens bærende idé om et livssynsåpent samfunn.

Prinsipper for livssynspolitikken

Utvalget presenterer 8 prinsipper for framtidig livssynspolitikk. Disse er et godt utgangspunkt for videre samtaler, men vi savner mer refleksjon omkring Den norske kirkes historiske, kulturelle og verdinmessige særstilling i vårt samfunn. I kulturutredningen (NOU 2013:4) gis et annet bilde av Den norske kirkes betydning og rolle enn det som gjøres i denne utredningen.

Utvalget framhever at statens skal legge til rette for alle borgeres tros- og livssynspraksis (prinsipp 4) og at vi må akseptere dette i det offentlige rom (prinsipp 8). Samtidig tar en til orde for at dagens løsninger bl.a. med kirkelig gravferdsforvaltning og ulike typer institusjonsprester skal fjernes. En vil altså usynliggjøre religiøs praksis og tilknytning. Dette begrunnes i med et likestillingsprinsipp.

I stedet for å ta bort gode ordninger hvor Den norske kirke utfører viktige samfunnsoppgaver, burde en heller lagt til rette for at flere tros- og livssynssamfunn skal kunne gjøre det samme.

Samfunnets verdigrunnlag

Utvalget fikk i mandat å utrede en framtidig livssynspolitik på grunnlag av det såkalte kirkeforliket fra 2008. Vi stiller oss derfor undrende til at utvalget har valgt å ta opp problemstillinger og saker som går på tvers av dette forliket, f.eks. den nye verdiparagrafen i Grunnloven og formålsparagrafene til skole og barnehage. Disse er alle resultat av omfattende politisk behandling og enstemmige Stortingsvedtak.

Vi tror det vil være svært uheldig om en tar opp disse sakene på nytt så kort tid etter vedtak. Ikke minst for skole og barnehage er det viktig med ro og stabilitet i forhold til hvilket verdigrunnlag som skal ligge til grunn for virksomheten.

Gravferdsforvaltning

Utvalget foreslår at gravferdsforvaltningen, som i dag utføres av de kirkelige fellesråd på vegne av samfunnet, skal overføres til kommunene. I tillegg understreker utvalget at denne oppgaven ikke skal kunne gis andre, f.eks. de kirkelige fellesrådene. Begrunnelsen for dette forslaget er hensynet til likbehandling av alle menneskers tros- og livssyn og at det bør være det offentlige som utfører offentlige oppgaver.

Asker kirkelige fellesråd er svært kritisk til dette forslaget og stiller seg undrende til at utvalget, få år etter kirkeforliket på Stortinget og revisjon av dagens gravferdslov, kommer med et så radikalt forslag som vil få store konsekvenser for både kvalitet, økonomi og eiendomsforvaltning knyttet til gravferdsforvaltningen.

Vi er enig i at alle mennesker, uavhengig av tros- og livssyn, skal få et likeverdig tilbud knyttet til gravferd, hvor en på best mulig måte søker å oppfylle de ulike ønsker og behov som er knyttet til dette. Dette er etter vår mening ivaretatt på en god måte i dagens lovgivning og praksis. Tilbakemeldinger både til vårt fellesråd og erfaringer fra andre, viser at de kirkelige fellesrådene ivaretar denne oppgaven på en særdeles god måte i respekt for den enkelte families ønske og behov. I den forbindelse vil vi også vise til at de fleste fellesråd avholder årlige samlinger hvor en inviterer representanter for alle tros- og livssynsamfunn samt det offentlige for å drøfte hvordan ordningen fungerer.

Etter at de kirkelige fellesrådene fikk et helhetlig ansvar for gravferdsforvaltningen i 1997, har en bygget opp en betydelig kompetanse innenfor dette området. Det gjelder alt fra hvordan en møter de pårørende og har kontakt med dem både før, under og etter gravferden, via den praktiske gjennomføring av selve gravferden til det tekniske knyttet til forvaltning av gravplasser, krematorier o.l. Dersom dette skal flyttes til kommunen hvor det i tillegg ikke vil være anledning for kommunen å kjøpe denne tjenesten av de kirkelige fellesrådene, vil det være stort behov for kompetanseutvikling med påfølgende kostnader.

En eventuell flytting av gravferdsansvaret vil også gi en rekke utfordringer knyttet til eiendomsansvaret for kirker og kirkegårder/gravplasser. Vi mener derfor at dagens ordning bør opprettholdes.

Kirkebygg

Utvalget er, naturlig nok, opptatt av økonomisk likebehandling av tros- og livssynssamfunn. Dette er et anliggende Asker kirkelige fellesråd deler. Samtidig er det nødvendig å påpeke visse ulikheter mellom tros- og livssynssamfunnene som også må få økonomiske konsekvenser.

Den norske kirke forvalter en betydelig kulturskatt gjennom bygninger (kirker) og eiendommer (kirkegårder). Disse er av stor historisk og kulturell verdi, ikke bare for Den

norske kirke, men for hele samfunnet. Det er derfor av generell samfunnsmessig interesse at Den norske kirke får tilstrekkelig med ressurser til å kunne vedlikeholde og ta vare på disse kulturskattene.

For Asker kirkelige fellestråd er det derfor naturlig å etterlyse et større nasjonalt engasjement gjennom statlige bevilgninger og finansieringsordninger som sikrer nettopp dette. En slik finansiering bør skje uavhengig av annen støtte gitt til tros- og livssynssamfunn generelt.

Vigselsmyndighet

Vi har registrert at utvalgets flertall ønsker å frata tros- og livssynssamfunn deres vigselsrett og i stedet innføre en ordning hvor alle vigsler skal skje i offentlig regi. Vi kan imidlertid ikke se at utvalget argumenterer tilstrekkelig for at ikke andre en offentlig ansatte kan utføre oppgaver på vegne av det offentlige. Så lenge det er staten som regulerer alle juridiske aspekt rundt vigsel og det er offentlige myndigheter som foretar selve prøvingen av ekteskapsvilkårene, så kan det ikke være noe til hinder for at andre utfører selve vigselen på vegne av det offentlige. Dette må selvsagt skje i ordnende former og innenfor samme juridiske regelverk.

Fødselsmeldinger

Barns tilhørighet til et tros- eller livssynssamfunn er avhengig av foreldrenes medlemskap i slike samfunn. I dag er det slik at foreldres medlemskap i tros- eller livssynssamfunn registreres i fødselspapirene slik at kopi av fødselsmelding kan sendes det/de tros- og livssamfunn det angår. I praksis betyr det at fødselsmeldinger til barn hvor minst en av foreldrene er medlem av Den norske kirke sendes til den aktuelle menighet.

Utvalget foreslår at denne ordningen skal bortfalle. Vi vil advare mot dette. For en rekke tros- og livssynssamfunn er det viktig å kjenne til barnas fødsel for å kunne sende aktuell informasjon til barn/foreldre. Stortinget vedtok for 10 år siden en nasjonal trosopplæringsreform hvor nettopp barna er målgruppen. Dersom en tar bort en ordning hvor menighetene får kjennskap til aktuelle barn fra fødsel av, så reduserer en samtidig kirkens mulighet til å nå disse barna. Dette vil etter vår mening kunne svekke trosopplæringen betydelig stikk i strid med Stortingets tidligere intensjoner.

Vennlig hilsen

Nils Inge Haus
leder

Arne Eggen
kirkesjef